

TRYB ROZKAZUJÁCY

Regulárne formy trybu rozkazujúaceho

Aby utvorzyć regulárne formy trybu rozkazujúaceho, użyj czasownika w 3. osobie liczby mnogiej (forma *oni*). Najpierw usuń końcówkę *-ou/-aj/-í*, aby uzyskać temat słowa. Następnie dodaj końcówki trybu rozkazującego zgodnie z poniższą tabelą.

a) Jeśli temat słowa kończy się na jedną spółgłoskę, dodaj *-te*, na przykład:

3. os. l. mn. (forma <i>oni</i>)	(<i>učit</i>) → (<i>oni</i>) <u>uč</u> -í
tryb rozkazujący (2. osoba l. poj. – ty)	uč!
tryb rozkazujący (1. osoba l. mn. – my)	učme!
tryb rozkazujący (2. osoba l. mn. – vy)	učte!

b) Jeśli temat słowa kończy się na dwie spółgłoski, dodaj *-i*, *-ete/-ěte*, na przykład:

3. os. l. mn. (forma <i>oni</i>)	(<i>říct</i>) → (<i>oni</i>) <u>řekn</u> -ou
tryb rozkazujący (2. osoba l. poj. – ty)	řekni!
tryb rozkazujący (1. osoba l. mn. – my)	řekněme!
tryb rozkazujący (2. osoba l. mn. – vy)	řekněte!

c) Jeśli czasownik w 3. osobie liczby mnogiej kończy się na *-ají*, dodaj do tematu słowa *-ej*, *-ejte*, na przykład:

3. os. l. mn. (forma <i>oni</i>)	(<i>dělat</i>) → (<i>oni</i>) děl- <u>ají</u>
tryb rozkazujący (2. osoba l. poj. – ty)	dělej!
tryb rozkazujący (1. osoba l. mn. – my)	dělejme!
tryb rozkazujący (2. osoba l. mn. – vy)	dělejte!

Dla niektórych czasowników z grupy *-í* (typ *rozumět*) do utworzenia trybu rozkazującego używa się formalnej formy 3. osoby l. mn., na przykład z pary *oni rozumí/rozumějí* do utworzenia trybu rozkazującego używamy formy *rozumějí* (*rozuměj, rozumějme, rozumějte*).

Jeśli temat formy trybu rozkazującego kończy się na *-d*, *-t*, *-n*, następuje zmiękczenie, na przykład *uklidit* > *uklid'*, *vrátit* > *vrať*, *zapomenout* > *zapomeň*.

Formy trybu rozkazującego dla 1. osoby l. mn. (*my*) nie są zbyt powszechne w języku obiegowym.

Nieregularne formy trybu rozkazujícího

Některé časowniki tworzą formy trybu rozkazujícího nieregularnie:

být > bud'! bud'me! bud'te!
mít > měj! mějme! mějte!
jíst > jez! jezme! jezte!
koupit > kup! kupme! kupte!
mít > měj! mějme! mějte!
přijít > přijď! přijďme! přijďte!
sníst > sněž! sněžme! sněžte!
hrát > hraj! hrajme! hrajte!

Uwaga: Czasownik *jít* ma tryb rozkazujący *jdí! jděme! jděte!*, ale używa się również tematu czasownika *běžet*: *běž! běžte! běžte!*

Zapamiętaj: *Pojď sem! Pojďte sem!*

Tryb rozkazujący przeczący

Tryb rozkazujący przeczący tworzy się niemal wyłącznie od czasowników niedokonanych. Na przykład:

Bezokolicznik niedokonany/dokonany.	Tryb rozkazujący niedokonany/dokonany	Przeczący tryb rozkazujący
<i>psát/napsat</i>	<i>piš!/napiš!</i>	<i>nepiš!</i>
<i>brát/vzít</i>	<i>ber!/vezmi!</i>	<i>neber!</i>
<i>dávat/dát</i>	<i>dávej!/dej!</i>	<i>nedávej!</i>

Zapamiętaj:

jít, chodit, přijít > nechod'! nechod'te!
jet, jezdit, přijet > nejezdi! nejezděte!

Uwaga na wyjątek: *zapomínat/zapomenout*: ***nezapomínej! nezapomínej!*** Ale też: ***nezapomeň! nezapomeňte!***